

njena kakovost, ki jo po mnenju avtorjev predstavljajo doslednost vzgoje, kakovost odnosov ter možnost izkušenj, ki jih okolje nudi na posameznih področjih razvoja, pri čemer izpostavljajo zlasti vlogo dostopnosti izkušenj za jezikovni in kognitivni razvoj. Ob tem se nenehno povečuje delež staršev, ki jim finančne možnosti ne omogočajo, da bi svojemu otroku ponudili kvalitetno vzgojo. Otrok, ki raste v "revščini", v smislu skromnega izkušnjskega okolja, ima več možnosti, da bo:

- izpostavljen vplivom iz okolja, ki ga obremenjujejo in značilno negativno vplivajo na njegovo blagostanje, ter usmerjajo razvoj k škodljivim izidom;
- izkušnjsko revna vzgoja v prvih letih življenja je zelo uničujoča, veliko bolj kot če bi se pojavila v zgodnjem šolskem obdobju;
- izkušnjsko revno okolje v družini in hkrati tudi v širšem okolju učinkuje kot dvojno tveganje in ima tako okrepljen vpliv na pojav negativnih posledic razvoja.

Pri ugotavljanju pomanjkljivega sodelovanja med znanostjo, prakso in politiko na področju zgodnjega otrokovega razvoja pa je potrebno vseeno imeti v uvidu, menijo avtorji, da si različni politični in strokovni programi delijo enako prepričanje. Njihovo enotno mnenje je, da je okolje izrednega pomena za otrokov zgodnji razvoj in lahko poveča zmožnosti zelenih razvojnih izidov. To dejstvo potrjujejo tudi znanstvene ugotovitve.

Kljub temu pa lahko tudi v slovenskem prostoru zasledimo še veliko neizkoriščenih možnosti sodelovanja med znanostjo o otrokovi vzgoji in izobraževanju ter praktičnim delom v vrtcu in šoli. Zato vsekakor velja natančneje preučiti napotke, ki jih avtorji študije "From Neurons to Neighborhoods" navajajo pri uresničevanju tesnejšega sodelovanja med znanostjo in stroko na področju otrokovega zgodnjega razvoja, in sicer:

- agencije in fundacije, ki se ukvarjajo in podpirajo preučevanje zgodnjega otroštva, naj sledijo zgledu uspešnega pristopa kliničnih raziskav v biomedicinski znanosti; cilji strokovnega programa za delo z otrokom naj tako temeljijo na osnovi raziskav;
  - evalvacija uspešnosti dela v vzgojno-varstvenih organizacijah mora biti dokumentirana v ustreznih državnih službah; namen ocenjevanja obstoječega stanja je omogočanje sprememb programa na osnovi ugotovitev ter uporaba evidenc za namen stimuliranja nadaljnjih eksperimentov in študij;
  - pomembne strokovne in politične odločitve naj se sprejemajo nujno ob upoštevanju izsledkov znanstvenih raziskav na tem področju;
  - starše je potrebno izobraževati za starševstvo ter vzgojo otrok; odgovornost za izvedbo te naloge lahko prevzamejo delovne skupine, ki delujejo na področjih izobraževanja, zdravstva in človeških virov.
- Opozoriti pa velja, da se navedena priporočila

nanašajo na določeno, v tem primeru ameriško okolje, v katerem je študija nastala. Priporočila so zelo konkretna, sej se opirajo na možnosti za izboljšavo delovanja nevladnih in vladnih institucij ter organizacij v tem območju. Kljub temu pa je možno sam pristop k reševanju obstoječe problematike z nekoliko spretnosti in dobrim poznavanjem stanja prenesti tudi v države Zahodne Evrope. V monografiji je zelo velik poudarek namenjen ravno priporočilom za izboljšanje stanja in s tem njeni aplikativnosti, čeprav delo sodi na področje temeljnih del razvojne psihologije.

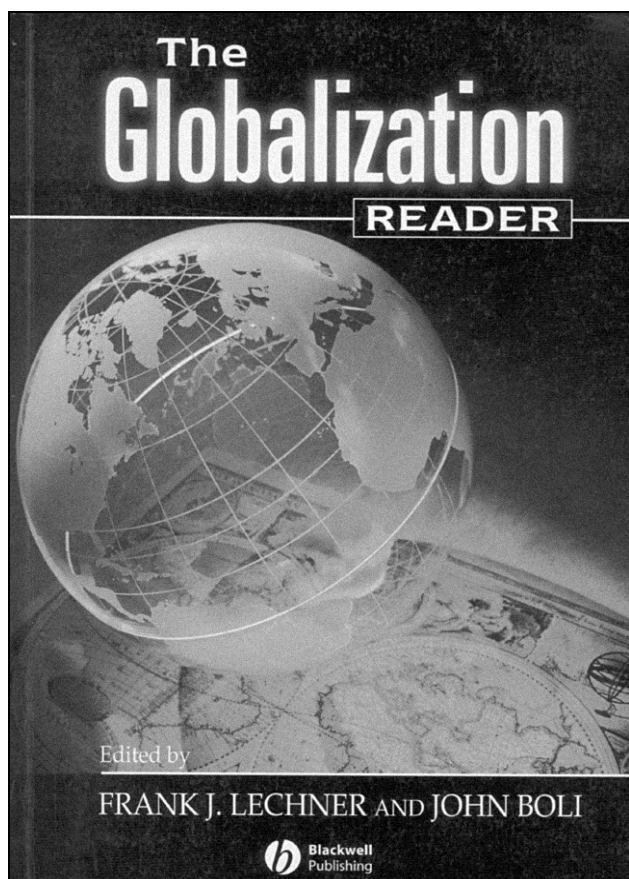
Izpostavimo lahko tudi, da avtorji izredno pomembno vlogo v povečevanju možnosti za otrokov razvoj pripisujejo raziskovalnemu delu. Slednjega, menijo, je človeštvo na področju otrokovega razvoja komaj začelo uporabljati. Vendar pa je znanstveno-raziskovalno delo tisto, pišejo, ki lahko v zelo veliki meri pomaga otroku in njegovim staršem premagati izziv zadovoljevanja potreb in razvijanja življenjskih možnosti v 21. stoletju.

Zaključimo lahko, da je delo "From Neurons to Neighborhoods" posvečeno analiziranju zakonitosti poteka otrokovega razvoja v prvih letih življenja in kot tako eno redkih, ki se natančno posveča preučevanju zgodnjega otroštva. V slovenskem prostoru bo vsekakor nepogrešljivo čtivo vsem, ki se ukvarjajo s to starostno skupino otrok, bodisi raziskovalno bodisi strokovno. Ker knjiga prinaša tudi bogat zbir dosedanjih temeljnih ugotovitev, bo zelo dobrodošla pri študiju in usposabljanju študentov, praktikov in raziskovalcev s področij vzgoje in izobraževanja, kineziologije, specialnih didaktik, psihologije, pedagogike, predšolske vzgoje, medicine, sociologije in antropologije. Bogat vir informacij pa bo tudi vsem staršem, ki želijo o razvoju svojega otroka vedeti nekaj več, z namenom da bi mu omogočili čim boljše izhodišče za razvoj zdrave in skladne osebnosti.

Joca Zurc

Frank J. Lechner – John Boli (eds.): THE GLOBALIZATION READER. Malden, USA, Blackwell, 2000/2003, xii + 411 str.

Zbornik *The Globalization Reader*, ki sta ga uredila Frank J. Lechner in John Boli (prvič objavljen leta 2000, dvakrat leta 2001, dvakrat leta 2002 in ponovno leta 2003) je najbolj znana zbirka besedil, ki se nanašajo na karakterizacijo procesa globalizacije in z njim povezanimi vprašanji: kaj vse vključuje globalizacija, ali je globalizacija nov fenomen, ali jo povzroča širjenje globalnega trga, ali globalizacija prispeva k bolj homogenemu svetu, ali determinira lokalne dogodke, ali je škodljiva. Zbornik vsebuje 54 kratkih člankov, ki so

razvrščeni v 9 sklopov. Med najbolj znanimi avtorji so imena, kot so Samuel P. Huntington (*The Clash of Civilisation?*), Hans Küng (*A Global Ethics as a Foundation for Global Society*), David Harvey (*Time-Space Compression and the Rise of Modernism*), Ted C. Fishman (*The Joys of Global Investment*), Dani Rodrik (*Has Globalization Gone Too Far?*), Sadako Ogata (*Peace, Security, and Humanitarian Action*), John Tomlinson (*Cultural Imperialism*), Frank J. Lechner (*Global Fundamentalism*), Arjun Appadurai (*Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy*), Paul Wapner (*Greenpeace and Political Globalism*) in drugi.

Vprašanja, ki jih je v modernem in postmodernem času povzročil proces globalizacije, se nanašajo predvsem na funkcionalno arhitekturo (politično, ekonomsko, kulturno) nacionalnih skupnosti, ki so usmerjene predvsem v državno oziroma v lokalno suverenost, avtonomijo, ki jamči za ohranjanje identitete na vseh nivojih. Pri tem se v analizah fenomenov, ki so v zvezi z globalizacijo, pojavlja "močna teorija identitete", ki jo zagovarjajo privrženci močne lokalne suverenosti na vseh področjih socialne in politične ontologije, pa tudi "slaba teorija identitete", ki jo zastopajo lastniki mednarodnega kapitala v multinacionalnih združbah.

Optimistični scenarij globalizacije se začne z rabo koncepta liberalizacije, z multikulturnimi vrednotami

sodobne družbe, znotraj katere je s pomočjo standardizacije, informacijske tehnologije in mobilnega partnerstva možno uveljaviti socialno in pravno ravnovesje v svetu. To pa prikriva interes kapitala, da spremeni in preuredi vse sektorje socialne ontologije, da naredi eno prostorsko-časovno kompresijo, znotraj katere postane absolutni gospodar in edina vrednota denar. Pesimisti in skeptiki, ali globofobi, karakterizirajo fenomene nove globalizacije kot novi kolonializem in imperializem, ki ga uveljavlja transnacionalni in spekulativni kapital v rokah multinacionalnih kapitalskih združb. Mobilnost kapitala pa vidijo kot umik lastništva z enega delovnega okolja in selitev na področja z manj plačano delovno silo. Ta mobilnost kapitala in spremenjen način dela v bolj sofisticirano in tehnološko zahtevno delo povzroča "liberalizacijo lokalnega", brezposelnost ali ekonomsko migracijo.

Zbornik *The Globalization Reader* korektno predstavi vse vidike globalizacije in z njo povezane fenomene. V njem so podana mnenja za in proti globalizaciji, čeprav obstaja občutek da gre za proces, ki se ga ne da več ustaviti s pomočjo demokratičnih sredstev odločanja. Po eni strani se je globalizacija že uveljavila kot nujnost sodobnega postmodernega kapitalskega načina trgovanja z "mrtvimi (slabo plačanimi) dušami" po globalnih vaseh sveta, po drugi pa kot premagovanje distance, kot odpiranje in primerjalna prilagoditev identitet. Ta zbornik pomaga pri izbiri pristopa k razumevanju tistega, kar se nam dogaja in vključuje tudi nas same.

Nijaz Ibrulj

Robert Hanna: KANT AND THE FOUNDATIONS OF ANALYTIC PHILOSOPHY. Oxford, Clarendon Press, 2002, xv + 312 str.

Robert Hanna, profesor filozofije na koloradski univerzi Boulder, si je v knjigi *Kant and the Foundations of Analytic Philosophy* zastavil zapleteno nalogo vzpostavljati konceptualne relacije med analitično in transcendentno filozofijo, predvsem Kantovo filozofijo, ki izhaja iz kritike uma. Naloga je težka predvsem zato, ker ne v evropski in tudi ne v anglo-ameriški filozofiji ne obstaja doktrinarna povezava med tema dvema področjema filozofskih raziskav, z izjemo zanimanja, ki ga je že pred 30 leti pokazal Sir Peter F. Strawson (glej: *Individuals* in tudi *The Boundaries of Senses*) in v novjšem času Hilary Putnam.

Poskus kognitivnosemantične interpretacije transcendentne filozofije temelji predvsem na tistem, kar je povedal že Gottlob Frege, oče analitične filozofije, ko si je v delu *Die Grundlagen der Arithmetik* (1884) zastavil kantovsko vprašanje, ali so matematične resnice analitični ali sintetični stavki apriori, oziroma, ali je možno z